

Geacht College van Burgemeester en Wethouders,

Namens de adviescommissie Onze Nieuwe School¹ bied ik u ter vaststelling het advies aan en de rangschikking van de vijftien plannen, ingediend in het kader van het project Onze Nieuwe School, zoals die door ons zijn beoordeeld. Ons advies is om de volgende vier plannen toe te laten tot de kraamkamer:

1. Laterna Magica 0-18.
2. KIEM.
3. Klein Amsterdam.
4. Alan Turingschool.

Op 31 december 2015 hebben alle schoolmakers hun startdocument ingeleverd bij de gemeente Amsterdam en de adviescommissie. Op basis van de vastgestelde beoordelingscriteria is de adviescommissie aan de slag gegaan met het beoordelen van alle vijftien startdocumenten.

Het project Onze Nieuwe School en ons proces

De adviescommissie is tevreden over de kwaliteit en verscheidenheid die de vier voorgedragen plannen vertegenwoordigen. De commissie vindt het project Onze Nieuwe School een interessant initiatief om invulling te geven aan de noodzakelijke uitbreiding van het scholenaanbod in Amsterdam. Het biedt een mogelijkheid om nieuwe toetreders te stimuleren om de onderwijsmarkt te betreden en geeft ruimte aan de wens om onderwijsvernieuwing te realiseren (waaronder het ontwerpen van nieuwe curricula).

De commissie ziet in de vernieuwingsdrang die uit alle vijftien plannen blijkt ook een spiegel voor het huidige onderwijssysteem, die ook weerklinkt in maatschappelijke discussies over onderwijs die momenteel gevoerd worden. De initiatieven van de schoolmakers passen goed bij de voorstellen voor het nieuwe curriculum in 2032, zoals onlangs gepresenteerd in het rapport #Onderwijs2032. Daarnaast zal vooral het traject in de kraamkamer interessant zijn in relatie tot het voorstel van staatssecretaris Dekker zoals gedaan in Meer Ruimte voor Nieuwe Scholen. De ingediende plannen weerspiegelen de wil om delen en soms grote delen van de onderwijskundige aanpak van scholen in het PO en VO te herzien. Realisatie van (een deel van) de ingediende plannen, al dan niet via de kraamkamer, kan daardoor uitstraling krijgen naar het onderwijsbestel als geheel (en de regelgeving van het ministerie van OCW).

Overigens ziet de commissie dat vernieuwing niet exclusief voorbehouden is aan nieuwe toetreders in Amsterdam of elders, maar ook onder bestaande besturen en scholen leeft. Dit blijkt binnen dit project onder andere uit het feit dat veel van de indieners nu werkzaam zijn in het onderwijs en ook gevestigde schoolbesturen plannen hebben ingediend. De commissie beoordeelt de samenwerking tussen een deel van de initiatiefnemers en schoolbesturen positief omdat dit de haalbaarheid van de initiatieven kan versterken.

De adviescommissie heeft in een aantal stappen gewerkt:

- Voorstel ontwikkeld voor de vereisten van het startdocument en de beoordelingscriteria, zoals eerder door u vastgesteld.
- Bestuderen van de vijftien voorstellen.

¹ Voor de samenstelling van de commissie zie bijlage 3.

- Alle schoolmakers hebben een korte presentatie ("pitch") gehouden voor de commissie en vragen van de commissie beantwoord.
- Beraad van de commissie om te komen tot een voordracht zoals in deze brief uitgewerkt.

De commissie is onder de indruk van de tijd die alle initiatiefnemers in het uitwerken van hun voorstellen hebben gestoken en de passie die in de voorstellen doorklinkt voor inspirerend en goed onderwijs. De voorstellen zijn allemaal van voldoende tot goede kwaliteit. Toch hebben wij na ampel beraad een goed onderbouwde keuze kunnen maken voor onze voordracht. Dit sluit voor ons niet uit dat onder de overige elf voorstellen nog plannen zitten die kansrijk kunnen zijn voor de uitbreiding van het Amsterdamse onderwijsaanbod, bijvoorbeeld vanuit de betrokkenheid van Amsterdamse besturen.

Wat valt op in de beoordeelde initiatieven?

Zoals hiervoor aangegeven ziet de commissie een aantal duidelijke overeenkomsten in de keuzes die initiatiefnemers maken voor het opzetten van een nieuwe school. Hieronder zijn de belangrijkste overeenkomsten benoemd die in veel van de vijftien voorstellen terug te vinden zijn.

1. Veel aandacht voor kwaliteit en zeggenschap van de leraar.

De initiatiefnemers onderschrijven terecht het belang van goede leraren. In veel plannen zijn opvattingen terug te vinden over de expertise en opleidingsniveau van leraren. Initiatieven geven aan dat leraren veelal academisch geschoold moeten zijn, vaak zelfsturend en continu in ontwikkeling. De commissie onderschrijft dit belang, maar plaatst ook een kanttekening bij de haalbaarheid hiervan. Zijn al deze goede leraren zo maar voor handen? Zeker wanneer scholen groeien, zal het lastig blijken om op lange termijn goede leraren te blijven aantrekken. Een ambitie die veel aandacht vraagt. In een aantal voorstellen is dit (ten dele) ondervangen met eigen interne opleidingstrajecten. Het hoge opleidingsniveau veronderstelt ook een grote zeggenschap van de leraren over het eigen werk: onderwijs ontwerpen, uitvoeren en evalueren. Wel gaat het steeds om intensief werken in teamverband, al dan niet in zelfsturende teams, waarbij een grote mate van flexibiliteit van de leraren voor hun inzet wordt gevraagd (langere openstelling van scholen, grote diversiteit in het takenpakket).

2. Verbinding met de buurt en de stad.

Initiatieven benoemen het belang van samenwerking en verbinding met de buurt. Of breder: de stad als leeromgeving. Er zijn veel plannen om samen te werken met bedrijven en instellingen in de omgeving van de school. Daarmee wordt ook, ongeacht de onderwijsniveaus die worden aangeboden, steeds gewerkt aan goede beroepsoriëntatie (vooral in het VO).

Bij verbinding met de buurt schetsen de schoolmakers vaak een vergaande ouderbetrokkenheid, bijvoorbeeld met ouders die werken binnen de school (op flexplekken) en ook vanuit hun expertise een bijdrage leveren aan het onderwijs. De commissie onderschrijft het belang van grote ouderbetrokkenheid, maar ziet hierin tegelijk een grote opgave voor de schoolmakers. Het is niet vanzelfsprekend om ouders duurzaam en intensief bij het onderwijs te betrekken.

3. Uitstellen van vroege selectie en een vroege start binnen integrale kindcentra (IKC).

Het voorkomen van (te) vroege selectie komt veel terug in de plannen. Initiatieven die basis- en voortgezet onderwijs combineren, of een brug tussen PO en VO voorstellen met een ontwerp van een school voor 10-14 jarigen. Steeds staat het uitstellen van het selectiemoment en het faciliteren van een soepele overgang centraal. Daarmee wordt ingespeeld op een maatschappelijke discussie waarin het te vroeg voorsorteren van leerlingen bediscussieerd wordt. De initiatieven zetten hiermee in op de emancipatoire rol van onderwijs en bieden vaak een breed onderwijsaanbod aan

om vervolgens tot betere keuzes te kunnen komen. Deze keuzes contrasteren met de trend in het Amsterdamse onderwijs, waarbij meer categorale scholen ontstaan. Aan de voorkant is de samenwerking met of nog verstrekkender integratie van Kinderopvang en Vroeg- en voorschoolse educatie (VVE) regelmatig in de voorstellen terug te zien. Om alle leerlingen een goede kans in hun ontwikkeling te bieden wil men zo vroeg mogelijk met hun taal- en sociale ontwikkeling starten.

4. (Her)nieuwe accenten in curriculum: nadruk op socialisatie en persoonsvorming. Er is een sterke nadruk op persoonsvorming en socialisatie in de plannen. De ontwikkeling van het kind als individu en diens plek in de wereld (burgerschap) staan centraal. Met als gevolg dat leerlingen meer invloed krijgen op hun eigen leerproces vanuit het ontdekken van hun behoeften (daarbij worden termen als maatwerk, gepersonaliseerd leren of keuzevrijheid gebruikt). Daarbij ziet de commissie ook talentontwikkeling veelvuldig terugkomen, met daarbij veel aandacht voor het ontwikkelen van vaardigheden: kinderen die leren door te maken of te ontwerpen: vooral veel doen. Ook wanneer het jonge kind in de plannen voorkomt is er nadrukkelijk sprake van spelenderwijs leren.

5. Beperkt verplicht curriculum, met daarnaast veel keuzevrijheid. Gevolg van nadruk op persoonsvorming en socialisatie is dat het curriculum veel keuzevrijheid laat aan de leerlingen. De commissie constateert dat er veelal sprake is van een beperkt verplicht deel met kernvakken en daarnaast veel ruimte voor eigen invulling door leerlingen, waarbij thematisch onderwijs, meer bewegingsonderwijs en aandacht voor kunst en cultuur er vaak duidelijk uitspringen. De relatie met het kwaliteitsbeleid is een spannende, zeker omdat er weinig is ingegaan op de wijze van toetsen, beoordelen en het bewaken van de realisatie van eindtermen en kerndoelen. Veel initiatieven werken via portfolio's.

6. Anders organiseren. De meeste voorstellen willen meer tijd in onderwijs en begeleiding steken en tegelijk de leraren een grote rol geven bij de ontwikkeling van het onderwijs. Om dit mogelijk te maken wil men de scholen plat organiseren met een beperkte overhead en bewust tijd vrij spelen voor leraren binnen hun weektaak voor gezamenlijk werken en ontwerpen van het onderwijs. Wel merkt de commissie op dat de schoolleider en/of bestuurder weinig aandacht krijgen in de plannen, terwijl het belang van een goede schoolleider niet onderschat moet worden. In de voorgestelde organisatievormen vallen termen als lerende organisatie, professionele leergemeenschappen en zelfsturende teams op. Ook gaan veel plannen in op de professionalisering van leraren, uitgaande van het al eerder aangeduide hoge opleidingsniveau van leraren. Verder ontwikkelen van organisatie en onderwijs door zelf te blijven leren is een must voor de schoolmakers.

7. Anders benutten onderwijsgebouwen. De commissie constateert dat ander onderwijs in veel plannen zicht vertaalt in een heel andere indeling van schoolgebouwen: dat markeert de leeromgeving en de onderwijsopvattingen. Verder worden gebouwen multifunctioneel ingezet, waarbij niet alleen gekeken wordt naar samenwerking met voorschoolse educatie en kinderopvang, maar ook of ruimtes kunnen worden benut door ouders en zzp'ers die een werkplek zoeken. Daarnaast is in de plannen veel aandacht voor duurzaamheid.

Voordracht voor de kraamkamer

De adviescommissie heeft alle vijftien voorstellen van de schoolmakers beoordeeld. In bijlage 1 zijn de beoordelingscriteria vermeld; in bijlage 2 is een beoordeling van de voorstellen opgenomen met afsluitend een overzicht van de score per criterium en de totaalscore per voorstel. De vijftien voorstellen laten een mix zien van scholen voor PO, VO of vanuit een doorgaande leerlijn PO-VO. Voor de commissie is dit geen keuzecriterium geweest, maar het is wel mooi dat wij twee voorstellen voor het VO en twee voor het PO kunnen voordragen, waarbij twee van de vier voorstellen tevens een doorgaande leerlijn willen realiseren.

In het beoordelingsproces heeft onze commissie op de doelmatigheid, uitgewerkt in de voorgestelde begrotingen, slechts een marginale toets uitgevoerd. Het is van belang dat in het kraamkamertraject hier nog nadrukkelijk naar gekeken wordt om daarmee een succesvolle implementatie goed te kunnen ondersteunen. We vragen met name aandacht voor de dekking van de aanloopkosten, die in veel voorstellen niet zichtbaar terug te vinden zijn.

Nu in het kort iets over de vier voorstellen waarvan wij vinden dat deze in aanmerking komen voor de kraamkamer. In bijlage 2 volgt een uitgebreidere beschrijving.

Laterna Magica 0-18

Laterna Magica 0-12 (bestaande basisschool) en het bestuur STAIJ willen een vervolg in het voortgezet onderwijs realiseren en zo de school uitbreiden tot een 0-18 school. De basisschool heeft het onderwijs gebaseerd op het concept van natuurlijk leren met een grote inbreng van leerlingen op hun eigen onderwijs. Het plan is onderscheidend vanwege de borging van de individuele leerroutes in het kwaliteitssysteem; waarmee ook kwaliteit en niveau van de school geborgd worden. Met dit systeem is uitgebreide ervaring opgedaan. Er ligt een goed uitgewerkt voorstel om vanuit het basisschoolprogramma qua inhoud en aanpak tot een soepele overgang naar het voortgezet onderwijs te komen, waarbij vanuit een brede vorming in de onderbouw uiteindelijk de focus op diploma en examen ontstaat. Het voorstel biedt een sterke samenhang tussen visie, mensen en middelen. Ook is er een sterke koppeling tussen onderwijs, onderzoek en opleiding.

Het voortbouwen op de huidige ervaring van Laterna Magica 0-12 naar 12-18 wekt vertrouwen dat het plan haalbaar is en een grote kans van slagen heeft. Wel betreden bestuur en school hiermee een nieuw terrein, het voortgezet onderwijs, dat qua eigen dynamiek en regelgeving veel aandacht zal vragen.

KIEM (vmbo-t)

Het voorstel voor KIEM heeft specifiek oog voor die leerlingen die een leerstijl hebben waarbij actie en doen centraal staan. Veel leerlingen en met name veel jongens, hebben moeite met het bestaande onderwijs en vallen uit of dreigen dat te doen. Deze leerlingen hebben moeite om hun motivatie voor leren en hun opleiding op peil te houden binnen het bestaande stramien. KIEM wil actief onderwijs voor tieners bieden, met oog voor de specifieke ontwikkelingskenmerken van de hiervoor bedoelde leerlingen. Voor de ontwikkeling van hun talenten bepleit KIEM een andere aanpak, met een sterke nadruk op sport, bewegen en doen.

Het gaat, naar het oordeel van de commissie, om een krachtig, haalbaar en realistisch idee, wat een verrijking voor het Amsterdamse en ook Nederlandse onderwijsaanbod kan opleveren. Dit plan is onderscheidend vanwege de relatie met het tegengaan van voortijdig schoolverlaten en de sterke oriëntatie op een vervolgopleiding. Wel vraagt de commissie aandacht voor de verbreding van het initiatief en de bestuurlijke dan wel organisatorische inbedding.

Klein Amsterdam (po)

Klein Amsterdam wil de stad als leeromgeving inzetten: de school is dan een tussenruimte, waarin leerlingen de verbinding maken met de stad en van daaruit kunnen leren. Hiermee krijgt het onderwijs belangrijk accenten in zowel kunst en cultuur als vorming en burgerschap. Ook vormt het ontwerpen (vanuit de methodiek van Design Thinking) een belangrijk onderdeel van het onderwijs zowel voor leerkrachten als leerlingen. Uitgangspunt daarvoor is thematisch onderwijs. Leerlingen gaan de stad in om te leren, maar de stad komt ook de school in om leren mogelijk te maken. De schoolmakers van Klein Amsterdam staan een nieuwe opvatting voor het basisonderwijs voor, qua inhoud én aanpak (didactiek). Dit plan is onderscheidend door de sterke samenwerking en verbinding tussen onderwijs, stad, cultuur en design. Deze aanpak kan een aanwinst zijn voor het onderwijsaanbod in de stad Amsterdam.

Alan Turingschool (po)

De schoolmakers van de Alan Turingschool beogen een doorgaande leerlijn voor leerlingen van 4 tot 18 jaar; de adviescommissie heeft het uitgewerkte plan gelezen als een voorstel voor een PO school; de initiatiefnemers geven aan hiermee te willen beginnen en de uitbouw naar het VO in een later stadium te willen ontwikkelen. Men wil een multiculturele school opbouwen waarbij bij het leren de verschillen tussen individuele leerlingen zeer bepalend zijn voor de inrichting van het onderwijs (maatwerk). Daarbij kunnen momenten van selectie en geforceerde keuze worden voorkomen bij een doorgaande leerlijn. Ook is de nadruk op de persoonlijk welbevinden van de leerlingen (gezondheid) een opvallend onderdeel van het voorstel. Het gaat om een aansprekend en ambitieus plan, goed doordacht met een duidelijke, consistentie uitwerking. Dit plan is onderscheidend vanwege de goede balans die is gevonden tussen de kernvakken (vanuit thema's), basisvaardigheden en de specifieke vaardigheden (Turing Skills en SABED Skills). In termen van de school streeft men naar breed opgeleide wereldburgers, die foutloos kunnen rekenen, schrijven en lezen, denkende doeners zijn (rol van 'maker educatie') vanuit een gezonde basis van lijf en leden.

De adviescommissie wenst de initiatiefnemers die betrokken zijn bij deze vier "schoolvoorstellen" veel succes bij het verder brengen van hun plan in de kraamkamer en uiteindelijk het realiseren van hun school ter verrijking van het Amsterdamse onderwijsaanbod.

Met vriendelijke groet,

Rick Steur,
Voorzitter adviescommissie Onze Nieuwe School

Bijlage 1: Beoordelingscriteria

De adviescommissie heeft de ingediende Startdocumenten beoordeeld aan de hand van de volgende zes criteria:

1. Inhoudelijke onderwijskundige kwaliteit.
2. Originaliteit en innovatie van het onderwijsconcept.
3. Aansluiting bij onderwijsbehoefte in Amsterdam, bijvoorbeeld van ouders, leerlingen, vervolgonderwijs en andere stakeholders.
4. Haalbaarheid.
5. Doelmatigheid.
6. Professionaliteit, blijkend bijvoorbeeld uit de inrichting van de organisatiestructuur, de beoogde bekwaamheid en deskundigheidsbevordering van leraren, wijze van ouderbetrokkenheid of de gewenste huisvestingsbehoefte.

Per criterium konden de initiatieven maximaal 3 punten behalen (0=onvoldoende, 1=voldoende, 2=goed, 3=excellent). Om voor de toelating tot de kraamkamer in aanmerking te komen diende een initiatief op ieder criterium minimaal een voldoende te scoren. Geen enkel initiatief heeft een onvoldoende gescoord in de beoordeling.

Bijlage 2: Beoordeelde plannen

1. Laterna Magica '0-18 jaar' nieuwsgierigheid als bron. - VVE/PO/VO

Samenvatting:

Laterna Magica, met doorgaande leer- en ontwikkellijnen van 0 tot 18 jaar, geen schotten tussen kinderopvang en onderwijs

Vier verbindingen als uitgangspunt:

- Tussen onderwijsinhouden, door één visie op het stimuleren en volgen van brede kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming.
- Tussen formeel, binnenschools leren en (informeel) leren door het curriculum vakoverstijgend en verbonden met de wereld in te richten.
- Tussen kinderopvang, primair en voortgezet onderwijs in een doorgaande lijn en zonder vroegtijdige selectie door de natuurlijke ononderbroken groei van leerlingen als uitgangspunt te nemen.
- Tussen opleiden en professionaliseren, door werkplekleren en teamleren voor leraren centraal te stellen.

Het sociaal-constructivistisch onderwijsconcept van Laterna Magica is het Natuurlijk leren.

Beoordeling:

De adviescommissie ziet in het plan voor wat betreft de onderwijskundige kwaliteit en originaliteit een gedurfde en goed onderbouwde keuze om het natuurlijk leren dat Laterna Magica nu al hanteert in haar basisschool door te trekken naar het voortgezet onderwijs. De werkwijze en opzet van het curriculum zijn goed uitgewerkt (leer- en ontwikkellijnen). Het plan is naar het oordeel van de adviescommissie ook haalbaar. De commissie ziet een goed en concreet onderbouwde keuze voor de locatie (IJburg) wat in relatie tot Laterna Magica 0-12 garantie geeft voor een instroom van 50% van de leerlingen, zeker nu de school voor voortgezet onderwijs hierop een logisch vervolg is. De kans dat de uitbreiding met het voortgezet onderwijs succesvol zal zijn, acht de commissie aannemelijk omdat de onderwijsinspectie het onderwijsconcept van Laterna Magica 0-12 positief heeft beoordeeld. Ook het feit dat STAIJ (schoolbestuur) als mede-indiener het initiatief volledig ondersteunt ziet de commissie op dit onderdeel als grote meerwaarde. De heldere visie op de professionaliteit van leraren, aanwezigheid van een leerlandschap voor de leraren én stagiaires acht de commissie een sterk punt. Er is een duidelijke visie op de betrokkenheid van ouders. Op het gebied van huisvesting mist de commissie nog wel de uitwerking van een visie op het gebouw passend bij natuurlijk leren én het VO; de uitwerking van de plek in de stad is helder. Verder vraagt de commissie aandacht voor het goed laten landen van de geprognosticeerde "zij-instroom" bij de start van het VO (50% van de leerlingen).

2. KIEM – actief onderwijs voor tieners met oog voor de specifieke ontwikkelingskenmerken en talenten van jongens - VO

Samenvatting:

Een school afgestemd op het ontwikkelingstempo, de interesses, de talenten en de bewegelijkheid van (vooral) jongens. Leerlingen krijgen bij KIEM de mogelijkheid te ontdekken wat hun ambities en talenten zijn en wat zij hiermee kunnen bereiken, voor zichzelf als individu en in de samenleving. Centraal hierin staan vier pijlers: de didactiek (motiverend en doe-gericht), maatschappelijke vorming (authentiek leren), het leraarschap (naast didacticus vooral ook pedagoog) en oudercontact (partnerschap). Dit schoolconcept geeft gehoor aan de oproep van deskundigen als Lauk Woltring, Louis Tavecchio en Jelle Jolles. Het plan vindt qua probleemstelling steun in wetenschappelijk onderzoek en daarnaast steun en herkenning bij veel ouders, professionals uit het onderwijsveld en in de landelijke media en vakbladen. Deze vorm van onderwijs is gericht op terugdringen van voortijdig schoolverlaten. Vanuit de gemeente (afdeling

jeugd en zorg) is interesse getoond voor onderzoek naar het effect van dit onderwijs op voortijdig schooluitval bij jongens. Tijdens de afgelopen periode heeft zich een netwerk van professionals rond dit concept gevormd en is er een fundament gelegd voor samenwerking in de toekomst.

Beoordeling:

De adviescommissie ziet een origineel en innovatief plan, waarbij de commissie zeer te spreken is over de specifieke 'doen en bewegen' invalshoek die aantrekkelijk lijkt te zijn voor een groot aantal kinderen, zowel jongens als meisjes. De commissie verwacht echter wel een uitdaging als het gaat om het vertalen van de visie naar het onderwijs, lettende op de dynamiek jongens / meisjes (voorkomen van een specifieke "jongensschool"). Dit plan kan volgens de commissie een niche bieden in het Amsterdamse onderwijsaanbod, met kans op een landelijke uitstraling. Sterke punten met het oog op de aansluiting op de onderwijsbehoefte in Amsterdam zijn het mikken op bestrijding van voortijdige schoolverlaten en de sterke oriëntatie op een vervolgopleiding. De commissie vindt dat het plan mooie, heldere en realistische beelden geeft van de inzet van leraren, de betrokkenheid van ouders en huisvesting die past bij het onderwijsconcept. De commissie vraagt specifiek aandacht voor de inrichting van de begroting; deze vraagt nadere onderbouwing.

3. KLEIN AMSTERDAM: leren in de tussenruimte – PO

Samenvatting:

Basisschool Klein Amsterdam is Amsterdam in het klein. De stad Amsterdam is het startpunt van een levensechte, contextrijke en coöperatieve leerervaring. Klein Amsterdam is een *Tussenruimte* waar school, thuis en de stad samen komen. Thematisch onderwijs wordt vormgegeven door leerkrachten, kinderen en ouders in co-creatie met externe partners via de beproefde Design Thinking methode. Klein Amsterdam verbindt, verdiept en verrijkt door de ruimte van de school en het onderwijs letterlijk en figuurlijk te verbreden. Klein Amsterdam is een plek waar iedereen leert en creëert. Centraal binnen basisschool Klein Amsterdam staan kunst, cultuur en "bildung".

Beoordeling:

De commissie vindt het plan van 'Klein Amsterdam' een origineel concept met een spannende en sterke verbinding tussen onderwijs, stad, cultuur en design. Het plan is volgens de commissie overtuigend uitgewerkt op de inhoudelijke onderwijskundige kwaliteit, waarbij de contacten met een groot aantal partners als sterk punt wordt gezien. De commissie vindt dat dit plan zowel goed aansluit bij de onderwijsbehoefte in de stad als bij het stadsprofiel. De keuze voor de stad als inhoudelijk onderwerp spreekt de commissie erg aan. De initiatiefnemers hebben een duidelijke visie op de beoogde bekwaamheid en deskundigheidsbevordering van leraren. Sterk punt hierbij vindt de commissie de positie voor leraren als ontwerper en het ontwerpen als middel om zichzelf te ontwikkelen. Er is daarnaast ook al goed nagedacht over de inrichting van de school met ruimte voor werkplekken voor mensen uit de stad. De commissie vindt dit plan een mooie nieuwe opvatting over het geven van onderwijs in de basisschoolleeftijd en denkt dat deze school een aanwinst kan zijn voor Amsterdam.

4. Alan Turing – kritisch denkende wereldburgers - PO (VO)

Samenvatting:

De initiatiefnemers achter de Alan Turing school willen onderwijs ontwikkelen dat goed aansluit op de technologische en maatschappelijke ontwikkelingen. Daarbij willen ze een school zijn met een brede doelgroep: zowel voor moeilijker lerende kinderen, of kinderen die in bepaalde vakken zwak zijn en in andere sterk, maar ook voor de zeer getalenteerde leerlingen is er plaats op deze school. Verder beschouwen de initiatiefnemers het als opdracht om gelijke kansen te scheppen voor kinderen uit verschillende sociale klassen. Alan Turing is inspiratiebron. Hij stond aan de basis van de kunstmatige intelligentie en beschikte over een unieke combinatie van eigenschappen die de

school als leidraad wil nemen voor wat zij de leerlingen wil bijbrengen: rekenen en taal, logica, nieuwsgierig denken, abstract denken, inventiviteit, creativiteit, maker-vaardigheden, kennisvakken, gezondheid en sport, doorzettingsvermogen en het vermogen goed met anderen samen te werken. Daarnaast willen ze een school zijn die aansluit op het leven van een druk gezin. De Alan Turingschool heeft als ambitie om een integraal kindcentrum te worden, open van 8 tot 18 uur, 45 weken per jaar, waar ruimte is voor verlengde schooltijd, huiswerk en ontspanning. Vier ambities staan centraal: foutloos rekenen, schrijven en lezen; denkende doeners; breed opgeleide wereldburgers, gezondheid. Uiteindelijk wil men de school uitbouwen naar een PO-VO-school voor 0-18 jaar; men start eerst in het PO.

Beoordeling:

De adviescommissie ziet op het gebied van inhoudelijke onderwijskundige kwaliteit een overtuigende en consistente uitwerking. Het plan is origineel, innovatief en ambitieus, waarin er een goede balans is gevonden tussen de basisvaardigheden taal en rekenen, Turing Skills (o.a. logica, abstract denken, nieuwsgierig denken, bèta skills, robotica), wereldburgerschap, de SABED skills (slapen, ademen, bewegen, eten en doorgaan/discipline) en de kernvakken (geordend in thema's). De adviescommissie is van mening dat op het gebied van aansluiting met de individuele onderwijsbehoeften de initiatiefnemers nog verder invulling moeten geven aan hun concept om goed om te kunnen gaan met de spanning tussen ambitie, praktijk en realisatie. Een meerwaarde van dit plan is de deskundigheid van de initiatiefnemers en hun netwerk. Dit zie je onder andere terug in de hoge ambitie ten aanzien van een evenwichtige samenstelling van het team. De adviescommissie is gezien dat punt wel van mening dat een samenwerking met een schoolbestuur een pré is. Op het gebied van de professionaliteit is het plan gedegen uitgewerkt, qua vorm, inhoud, structuur en samenhang.

5. Agora Amsterdam: leren op jouw manier! - VO

Samenvatting:

Agora staat voor een nieuw onderwijsconcept dat sinds anderhalf jaar gestart is in Roermond als een 'stroom' binnen één van de VO-scholen (ruim 65 leerlingen). Bij dit onderwijsconcept zitten de leerlingen van verschillende niveaus bij elkaar en wordt geleerd vanuit vijf perspectieven: wetenschappelijk, maatschappelijk, spiritueel, ethisch en kunstzinnig. Ieder kind start op het niveau waarmee het de basisschool verlaat en ontwerpt samen met de leraar een eigen leerroute naar een diploma. Dus bij 100 leerlingen, 100 persoonlijke leerroutes. De leerlingen krijgen de garantie dat ze aan het eind van het programma een diploma behalen dat minimaal op het niveau zit dat de basisschool adviseerde. Vaak zal de leerling (voor een deel van) de "vakken" op een hoger niveau kunnen examineren, zo is de verwachting. Met behulp van ICT worden de persoonlijke leerroutes georganiseerd. Alle principes van het reguliere onderwijs zijn losgelaten: geen klassen, geen rooster, geen vakken, geen methodes. De invoering en ontwikkeling van Agora wordt door de Open Universiteit wetenschappelijk onderzocht; de inspectie heeft inmiddels ook een eerste onderzoek uitgevoerd en was positief over de vorderingen van het concept en de borging van het leren van de leerlingen.

Beoordeling:

De adviescommissie vindt Agora een origineel en innovatief concept; in vergelijking met het reguliere onderwijs gaat het roer bij Agora Amsterdam helemaal om, het onderwijs wordt anders georganiseerd en krijgt vorm vanuit het gesprek tussen leraar en leerling waarbij alle bestaande onderwijsconcepten worden losgelaten. De ervaringen die al opgedaan zijn in Roermond op het gebied van inhoudelijke onderwijskwaliteit ziet de commissie terug in het plan. Sterk punt uit het plan vindt de commissie zowel het wetenschappelijk onderzoek als begeleiding van de

ontwikkeling van de organisatie en de duidelijke visie op leraren in de binnenring en de buitenring, waarbij de commissie de kanttekening plaatst dat de inzet van leraren in de buitenring sterk afhankelijk is van de samenwerking met andere scholen/schoolbesturen in Amsterdam. Op het gebied van de haalbaarheid plaats de commissie vraagtekens bij de schaalbaarheid van het concept en de commissie mist een uitwerking ten aanzien van de inbedding in het Amsterdamse onderwijs.

Bij een vergelijking tussen de vier voorstellen die de commissie voordraagt voor de kraamkamer en Agora als 'runner up' denkt de commissie dat Agora Amsterdam, net als in Roermond, kansrijk is als een schoolbestuur dit concept als stroom wil inpassen, als een keuze voor ouders naast het bestaande onderwijsaanbod. De vraag is – gegeven de hoge eisen die aan leraren worden gesteld – in hoeverre dit concept snel op grote schaal in te zetten is. Verder is de commissie van mening dat voor de haalbaarheid van het plan Agora Amsterdam te weinig aansluiting heeft gezocht bij de Amsterdamse onderwijscontext door de samenwerking met een school of bestuur alvast voor te bereiden. De op zich goed uitgewerkte agenda voor de kraamkamer in het voorstel van Agora gaat ook niet op dit punt in.

6. De Akademia – vanuit nieuwsgierigheid en verwondering - VVE/PO/VO

Samenvatting:

Het doel van De Akademia (voor 0-18 jaar) is het kind helpen groeien van een ik-gerichte houding naar een wereldgerichte volwassen levenshouding. Met het bieden van optimale ontwikkelkansen wil men vroegtijdige selectie uitstellen. Naast eindtermen PO en VO, besteedt het curriculum aandacht aan de domeinen maatschappelijke vorming en persoonlijke vorming. Leren is ook inzicht krijgen in culturele tradities (filosofie, beeldende kunst, theater, literatuur en muziek) en het leren stellen van de goede ("grote") vragen. Het basiscurriculum wil men via werkplaatsuren inhoud geven.

De volgende principes zijn leidend op De Akademia:

- De akademiagemeenschap (zowel leerlingen als personeel) vormt een goede afspiegeling van de culturele, etnische en sociaal-economische samenstelling van de buurt waarin de school is gevestigd. Met de buurt wordt ook een intensieve wisselwerking nagestreefd.
- Leerlingen leren met elkaar en van elkaar in gemengde (multiculturele) lesgroepen. Dit bevordert uitwisseling en respect tussen leerlingen met verschillende talenten en achtergronden. Kernwaarden daarbij zijn: gelijkwaardigheid, solidariteit en volwassen vrijheid.
- Onderwijs op De Akademia is niet louter gericht op het produceren van leeropbrengsten, maar beoogt een evenwicht tussen de drie doeldomeinen van kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming. Leraren stellen zich voortdurend de vraag: wat wil ik in ieder van deze domeinen bereiken en wat is de meest geëigende manier om dit te bereiken.
- Leerlingen worden aangespoord om vragen te stellen en breed, kritisch en creatief te denken. Tot 7 jaar ligt een accent op spelend leren.

Beoordeling:

Het plan biedt een inspirerend voorstel over de samenwerking tussen school en maatschappij en in visie en mensbeeld. De opgave die dit onderwijskundig met zich meebrengt is echter onvoldoende uitgewerkt voor zowel het primair als het voortgezet onderwijs. De commissie is echter wel te spreken over het concept en ziet de originaliteit en innovatie in het thema 'van de 'grote vragen centraal stellen' en de uitstel van keuze door een school op te richten voor kinderen van 0 tot 18 jaar. Het van betekenis willen zijn voor de buurt vindt de commissie een grote meerwaarde van deze school, maar zet wel vraagtekens bij de voorgestelde locatie vanwege het voorlopig nog niet realiseren van nieuwbouw naast de bestaande wijk. De adviescommissie ziet de deskundigheid van de initiatiefnemers en hun netwerk als een pluspunt net zoals het gebruik willen maken van

het concept van ontwikkelingsgericht onderwijs (OGO). De adviescommissie vindt het plan echter kwetsbaar door de keuze van de organisatie als éénpitter, vooral in de dynamiek (van groei) in stadsdeel Noord. Op het gebied van doelmatigheid vindt de commissie dat er niet voldoende is nagedacht over de grootte van de school. Er wordt een kleine school voorzien (450 leerlingen) voor een brede onderwijsopgave (0-18) waarbij er ook een grote diversiteit aan examenprofielen wordt nagestreefd. De commissie is echter wel te spreken over de duidelijke visie op de inzet en verwachtingen van het personeel.

7. Het Forum – samen scholen voor de diverse stad - VO

Het Forum is een eigentijdse openbare school waar vmbo, havo, vwo en mbo samen scholen. Het wil ook de eerste Amsterdamse middelbare school zijn die uitgaat van het pedagogisch-didactisch concept Ontwikkelingsgericht Onderwijs (OGO). De kern van Het Forum is *samen scholen*. De initiatiefnemers vinden het belangrijk dat leerlingen elkaars achtergronden en vaardigheden leren kennen en waarderen. Concreet houdt dit in:

- Het combineren van algemeen vormend onderwijs met beroepsopleidingen. Uitgaand van de gelijkwaardigheid van hoofd- en handwerk, wil men alle leerlingen aanmoedigen om zowel algemeen vormende als beroepsgerichte kennis en vaardigheden op te doen.
- In thematische projecten wordt vakoverstijgend gewerkt en is er veel aandacht voor samen werken en samen leren met leerlingen uit verschillende leerjaren en niveaus.
- Leerlingen bepalen samen met hun mentor en hun ouders hun leerdoelen en individuele leerroutes. Ze volgen vakken op hun eigen niveau en werken binnen de projecten aan opdrachten die aansluiten bij hun kennen en kunnen.
- Docenten ontwikkelen het onderwijs in teams en in samenspraak met partners uit de stad (bedrijven, maatschappelijke en culturele instellingen).
- De school betreft ouders actief bij de schoolloopbaan van hun eigen kinderen én bij schoolontwikkeling in brede zin. Samen met ouders ontwikkelt het team van Het Forum een eigentijdse visie op medezeggenschap.

Beoordeling:

Het plan biedt een boeiende en vernieuwende visie, waarbij de adviescommissie het idee van OGO in het VO origineel vindt en een meerwaarde ziet in het inzetten van het beroepsgerichte component in alle leerroutes VO met oog voor de regionale arbeidsmarkt (accenten in de beroepsgerichte component aansluitend bij situatie in Amsterdam). Dit laatste punt is volgens de adviescommissie op het gebied van de haalbaarheid tegelijk een kwetsbaar punt. In hoeverre zal het beroepsgerichte profiel de volle breedte (vmbo-havo-vwo) aan leerlingen trekken? De adviescommissie vindt daarnaast de inhoudelijke en onderwijskundige uitwerking van het onderwijsconcept mager. Een onderdeel van de visie is de betrokkenheid van het MBO, maar uit het plan blijkt dat dit nog een onzekere factor is. De adviescommissie vraagt zich af of de voorgestelde structuur qua haalbaarheid en doelmatigheid realistisch is. Het plan toont, volgens de commissie, wel een duidelijke visie op de beoogde bekwaamheid en deskundigheidsbevordering van leraren door middel van de nadrukkelijke keuze voor zelfsturende teams die vorm krijgen binnen een coöperatie.

8. Kairos college, voortgezet vrijeschoolonderwijs - VO

Samenvatting:

Het Kairos College is een school voor actueel en vitaal voortgezet vrijeschoolonderwijs voor vmbo-t, havo en vwo in een doorlopende leerlijn (klas 7 - klas 12) met Vrijeschool Kairos voor basisonderwijs (kleuterklas - klas 6) en Peutergroep Noortje in Amsterdam-Noord. De kern voor het Kairos College is om in vergelijking met het bestaande vrijeschoolonderwijs meer keuzes voor leerlingen mogelijk te maken, het curriculum flexibeler in te richten. Daarbij ziet men ook

mogelijkheden voor functioneel en inspirerend gebruik van moderne technologie (ICT). Verder benadrukt men circulair denken en handelen: duurzaamheid, gezondheid, verbinding tussen natuur en cultuur zijn speerpunten voor de school als congruente leergemeenschap en minisamenleving. Daarnaast blijven een aantal uitgangspunten van de vrije school ook voor het Kairos College gelden: brede ontwikkeling met aandacht voor persoonlijke ontwikkeling van het kind. Leren met hoofd, hart en handen. Naast de leervakken en ICT volgen leerlingen elk jaar creatieve en expressievakken: o.a. toneel, schilderen, euritmie en koorzang.

Beoordeling:

Het beschreven concept is naar het oordeel van de commissie onvoldoende onderscheidend in vergelijking met het huidige vrije schoolonderwijs en in vergelijking met de vernieuwingsambitie die uit de overige plannen spreekt. Het plan voor het Kairos College is gebouwd op een beproefd onderwijsconcept en de inhoudelijke onderwijskundige kwaliteit is daarmee gewaarborgd. De adviescommissie vindt echter dat het plan onvoldoende de innovatie van het (huidige) vrijeschoolconcept zichtbaar maakt. De adviescommissie verwacht zeker dat er in Amsterdam behoefte zal zijn naar extra voortgezet vrijeschool onderwijs. Daarbij is het plan haalbaar, mede door de intentie om als nevenvestiging van de Geert Groote te starten en gelet op de aansluiting met de al bestaande basisschool Kairos. Ten aanzien van het punt van de professionaliteit vormt naar het oordeel van de commissie de vooropleiding voor leraren als selectiemiddel een interessant idee.

9. VIA Marzano: een school voor tien tot veertien jaar, met schoolsucces voor iedereen. - PO/VO

Samenvatting:

Een school voor tieners en pubers van tien tot veertien jaar. Op VIA Marzano wordt elke dag geleerd in drie gelijke blokken. In Essentials staan de kerndoelen centraal: met activerende didactiek zijn de leerlingen in hun jaargroep aan het leren en oefenen. Actief, samenwerkend, en geprikkeld tot denken. Elke leerling op eigen tempo. In Thinktank kiezen leerlingen uit trainingen en seminars, zoals spreekvaardigheid en communicatietrainingen, en oefenen ze denk- en leervaardigheden. In Makerspace onderzoeken ze, ontwerpen ze, maken ze dingen en lossen ze problemen op. Bij Makerspace is de keuzemogelijkheid maximaal en zijn de groepen geheel heterogeen. Na vier jaar stromen leerlingen uit naar klas 4 of 5 havo, klas 4 of 5 vwo of naar het mbo, niveau 3 en 4.

Uitgangspunt voor de vormgeving van de school zijn de ideeën van Robert Marzano, om te komen tot begripvorming en diep leren. Massamaatwerk houdt in dat waar mogelijk leerlingen samen les krijgen en tegelijkertijd dat leerlingen waar mogelijk op een gepersonaliseerde manier kunnen leren.

Beoordeling:

De adviescommissie vindt de keuze voor de doelgroep van 10-14 jaar een interessant insteek om zo de brug te slaan tussen PO en VO en een te snelle keuze voor de vervolgopleiding uit te stellen. De initiatiefnemers kiezen voor het vormgeven van een Junior College, dit spreekt de commissie aan. Op het punt van de inhoudelijke onderwijskundige kwaliteit mist de commissie echter een consistente onderwijsinhoudelijke uitwerking. De adviescommissie mist verder in het plan een analyse van de aansluiting bij de onderwijsbehoefte van de stad. Zij plaatst een vraagteken bij het slagen van de brede instroom van leerlingen vanuit groep 6 in het basisonderwijs: waarom zouden ouders hiervoor kiezen en garandeert dit dan voldoende brede instroom. Trekt dit niet bovenmatig veel zorgleerlingen aan en dat terwijl een uitstroomprofiel voor leerlingen op VMBO B/K nog niet is uitgewerkt? Om het plan te laten slagen is de steun van de Cedergroep een pré.

Volgens de commissie hebben de initiatiefnemers goede ideeën over de kennis en professionaliteit van leraren.

10. Onderwijsgemeenschap 0-18 – vier scholen, één onderwijsgemeenschap - VVE/PO/VO

Samenvatting:

Een onderwijsgemeenschap voor kinderen en jongeren van 0 tot 18 jaar, bestaat uit scholen voor verschillende leeftijdsfasen, aansluitend op de ontwikkelingsmogelijkheden van kinderen en jongeren, zonder selectieve drempels. Samen leren en werken in betekenisvolle, uitdagende en veilige leeromgevingen, is voor iedereen, docent en kind/leerling, het uitgangspunt. De vier scholen die worden onderscheiden zijn:

- De eerste school: ontdekken en ontwikkelen (leeftijd 0 t/m 5 jaar).
- De tweede school: ontdekken, ontwikkelen en leren (leeftijd 6 t/m 10 jaar).
- De derde school: ontdekken, ontwikkelen, leren en vormen (leeftijd 11 t/m 13 jaar).
- De vierde school: ontdekken, ontwikkelen, leren, vormen, ondernemen en kwalificeren (leeftijd 14 t/m 17).

Beoordeling:

De adviescommissie vindt het plan vooral een voorstel voor invulling van een maatschappelijke opdracht tot onderwijsherziening op niveau van het bestel. De voorgestelde doorgaande leerlijn die opgezet wordt vanuit de verschillende ontwikkelingsfasen van het kind beoordeelt de commissie daarbij positief. De commissie mist in het plan echter een verdere onderwijskundige verdieping per school, met uitzondering van de verwijzing naar Perron 07 voor de eerste school. Wel ziet de commissie het plan als een mogelijke verrijking voor het Amsterdamse onderwijsaanbod, mits ouders er voor gaan kiezen. Onvoldoende duidelijk is waarom ouders in afwijking van het reguliere bestel voor deze aanpak zouden kiezen; zeker als het om de "zij-instroom" gaat bij de "hogere" scholen waarbij grotere volumes worden verondersteld. Verder mist de commissie voor de haalbaarheid van het initiatief het commitment vanuit het primair onderwijs naast het commitment van de OSB. De adviescommissie vindt het idee van een campus voor vier scholen interessant maar mist een verdere inhoudelijke uitwerking.

11. De Trampoline: ontketent talent in nieuwe kwaliteitsschool - PO/VO

Samenvatting:

Op de Trampoline wordt geen specifieke onderwijsideologie gehanteerd; er wordt compromisloos en grondig academisch onderwijs aangeboden voor "gretige" leerlingen van 2-18 jaar. De Trampoline wil met het onderwijs aansluiten op de onderwijsbehoeftes van de leerlingen en achterstanden tijdig inlopen (in het kader van Passend Onderwijs). De initiatiefnemers geloven vurig in het uitgangspunt: "een uitstekende leraar, betrokken en gemotiveerd, die ook tijd en ruimte krijgt om een band op te bouwen met leerlingen en samen met ze bepaalt wat ze verder gaat brengen." De docenten van de Trampoline werken binnen een systeem van collectieve autonomie en zijn verantwoordelijk voor het ontwerpen van het curriculum conform de leerdoelen. Daarbij gelden drie pilaren:

1. Meer onderwijstijd door te beginnen op 2-jarige leeftijd, late selectie voor het VO en een verlengde schooldag. Lesblokken van 1 tot 1,5 uur.
2. Autonome docententeams ('teacher powered school').
3. Gesplitste onderwijstijd (80%/20%) waardoor er in 20% van de tijd naast de traditionele vakken ruimte komt voor projecten en nadruk op hogere-orde denkvaardigheden.

Beoordeling:

Ten aanzien van de onderwijskundige kwaliteit vindt de adviescommissie de beoogde didactiek in het plan onvoldoende uitgewerkt, dit mist nog focus. Op het punt van originaliteit en innovatie is

er sprake van een veelbelovend concept met betrekking tot het doorlopen van een doorlopende leerlijn 2-18 jaar. Het initiatief kan volgens de commissie van betekenis voor het stadsdeel Nieuw-West en dan met name de Junior High, als daardoor vroegselectie wordt voorkomen. Daarbij is de haalbaarheid van het plan afhankelijk van het commitment van bestaande schoolbesturen en leerlingenstromen verleggen vanuit het bestaande onderwijs. Daarbij mist de commissie een overtuigende uitwerking van de ouderbetrokkenheid. Wel vindt zij dat de visie op de veeleisende inzet van de docenten goed is beschreven. Er wordt een kleine schaal voorzien van maximaal 600 leerlingen voor 2-18 jaar; het is de vraag of dit voor de diversiteit van examenprofielen VO voldoende volume biedt.

12. Onze Amsterdamse school: basisschool voor levensecht onderwijs - PO

Samenvatting:

Onze Amsterdamse School wil een oefenplaats voor de echte wereld zijn in Amsterdam West. Kennis is belangrijk, maar het is nog belangrijker wat leerlingen er in de echte wereld mee kunnen doen. Onze Amsterdamse School wil leerlingen een plek bieden om zich breed te ontwikkelen, de fijnste werkplek zijn voor meesterlijke leerkrachten, en de school wil open staan voor ouders om er te werken én om mee te werken. Kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming vormen de drie hoofddoelen van het onderwijs met vijf uitgangspunten:

1. *De leerling* krijgt levensecht onderwijs en ontwikkelt zich actief op persoonlijk, sociaal en cognitief gebied;
2. *De leerkracht* heeft oprechte interesse in iedere leerling, ontwerpt het onderwijs in thema's en staat in verbinding met de ouders;
3. *De ouders* zijn actief verbonden met de school, zetten kennis en expertise in, kunnen werken en meewerken op school;
4. *De leeromgeving* is open, nodigt uit om te onderzoeken, experimenteren, te oefenen en samen te werken;
5. *De organisatie* is professioneel en faciliteert bovenstaande zaken op alle punten.

Leerlingen werken in thema's rond 5 werelden: Natuur en gezondheid, Cultuur en historie, Land, lucht, water en vuur, Creativiteit, Techniek en technologie. De kernvakken Nederlands en rekenen worden zoveel mogelijk geïntegreerd, waar nodig wordt apart geoefend. Er wordt maatwerk geleverd, groepsdoorbrekend gewerkt en leerlingen worden begeleid in korte kindgesprekken die elke week met de leraar gevoerd worden.

Beoordeling:

Om de inhoudelijke onderwijskundige kwaliteit te kunnen beoordelen acht de commissie het plan te weinig uitgewerkt. In ieder geval vindt de commissie op grond van het startdocument het onderwijsconcept niet onderscheidend genoeg van het regulier basisonderwijs en daardoor onvoldoende vernieuwend. De adviescommissie vindt daarbij dat de droom voor een gemengde school te weinig handen en voeten krijgt en de duurzaamheid daarvan onvoldoende kan worden gegarandeerd. Zij merkt daarbij op dat de reden voor de bestaande segregatie en ook de doorbreking daarvan in het plan te weinig aandacht krijgt. De haalbaarheid van het plan zal zeker worden vergroot door de steun van AMOS als bestuur. Op het punt van professionaliteit acht de adviescommissie het betrekken van ouders via werkplekken in het onderwijscafé een mooi en realistisch idee. De huisvesting is daarentegen te beperkt uitgewerkt.

13. De Vrijplaats – buurtschool en atelierschool - PO

Samenvatting:

Doen en maken zijn voor alle kinderen belangrijke manieren om zich kennis, inzicht en vaardigheden te verwerven en zijn onlosmakelijk met leren verbonden. Het kloppende hart van de Vrijplaats is het autonome atelier, waar kinderen als gelijken naast en met kunstenaars kunnen

werken aan hun eigen werk. Kunst en cultuur nemen een centrale plek in en vormen het startpunt voor het verdere leren in andere vakgebieden. In het atelier krijgen kinderen letterlijk en figuurlijk de ruimte om vrij te werken en vorm te geven aan hun ervaringen, ideeën en gevoelens door middel van verhalen, verbeelding, kunst, muziek en beweging. Het onderwijs is georganiseerd volgens Freinet technieken en de organisatie van de onderbouw en geïntegreerde voorschoolse voorzieningen zijn geïnspireerd op de praktijk van Reggio Emilia. Verder wil de school werken vanuit stamgroepen en werkplaatsen om de reguliere opdracht van het basisonderwijs vorm te geven. Er ligt een eerste ontwerp voor een nieuw schoolgebouw.

Beoordeling:

Het plan biedt naar de mening van de adviescommissie een interessante invalshoek op (ander) onderwijs met de nadruk op kunst en cultuur en het centraal stellen van de ervaringen van de leerlingen om van te leren. De commissie vindt dat de uitwerking van het concept in relatie tot de reguliere taak in het basisonderwijs onvoldoende in balans is. Wel vindt de commissie de duidelijke keuze voor kunst en cultuur in combinatie met Freinet en Reggio Emilia goed uitgewerkt. De adviescommissie verwacht dat het concept mogelijk tegemoet kan komen aan een niche van bewust kiezende ouders uit de regio Amsterdam. Daarbij ziet de commissie echter wel een spanning in de keuze voor zowel een buurtschool (brede instroom) als conceptschool (bewuste keuze voor het concept). De adviescommissie vindt dat het plan nog onvoldoende zicht geeft op de haalbaarheid ervan. In het plan is een matige toelichting gegeven op wat wordt verwacht van leraren en hoe deze het concept kunnen dragen. Wel is de schets voor het ontwerp van het gebouw een consistente uitwerking van het idee voor de school.

14. De Latijnse School – basisschool voor klassieke vorming - PO

Samenvatting:

De Latijnse School is een basisschool voor klassieke vorming vanaf groep 1. De Latijnse School beschouwt de beschavingen van Griekenland en Rome als het fundament van de huidige West-Europese beschaving, omdat die het bewustzijn gestalte gaven waaruit wij ook nu nog leven en filosofische grondvragen formuleerden die ook nu nog maatgevend zijn voor ons. Naast de zes verplichte basisvakken krijgt iedere leerling les in programmeren & digitale geletterdheid, filosofie & ethiek, retorica & logica, toneel en dagelijks muziek- en bewegingsonderwijs, gegeven door vakdocenten. Voorts worden er vanaf groep 1 meerdere vreemde talen geleerd, waaronder Engels en Latijn. Alle talen, zowel de moderne als de klassieke, worden geleerd door de 'natuurlijke methode': de te leren taal wordt geleerd vanuit die taal zelf, zonder te beginnen met grammatica en woordenlijsten (onderdompeling). Daarnaast worden de talen geleerd met de CLIL-didactiek (Content and Language Integrated Learning): hierbij vindt het doceren van vak-inhoud en de vreemde taal tegelijkertijd plaats, bijvoorbeeld bij de vakken gymnastiek, muziek, filosofie. De moderne talen worden gegeven door *native speakers*. Er wordt veel onderwijstijd gerealiseerd. Keuzevakken biedt de school tegen betaling in het naschoolse aanbod aan. In het plan worden zowel het voorstel voor een zelfstandige school als het alternatief van een 'stroom' binnen een bestaande basisschool genoemd.

Beoordeling:

De invalshoek van klassieke vorming in het PO kan perspectieven bieden voor bepaalde groepen leerlingen en de commissie is van mening dat door dit initiatief de waarden van de klassieken weer op de kaart kunnen worden gezet in het onderwijs. Daarom ziet de adviescommissie de potentie die dit initiatief kan hebben voor het onderwijsaanbod in Amsterdam, maar dan moet er meer focus in het plan aangebracht worden. De adviescommissie kan de inhoudelijke onderwijskundige kwaliteit niet goed beoordelen, omdat het onderwijskundige concept onvoldoende is uitgewerkt.

Hierbij merkt zij op dat het plan vooral een overladen programma laat zien voor mogelijk een te brede doelgroep. De adviescommissie vindt de nu gekozen vorm te weinig aansprekend. Echter er zou een kans van slagen kunnen zijn door dit concept eerst te ontwikkelen als 'stroom' in plaats van als zelfstandige school met een meer eigentijdse inhoudelijke insteek (net zoals voor het moderne vreemde talenonderwijs wordt voorgestaan). De commissie blijft een spanning zien tussen de ambitie van klassieke vorming voor alle leerlingen en de aanzuigende werking vanuit het concept van een specifieke leerlingengroep ("risico" van junior gymnasium).

15. School for Excellence - internationaal vernieuwend VO - VO

Samenvatting:

School for Excellence is ontwikkeld door ouders met relevante ervaring in onderwijs en daarbuiten, die de handen ineen hebben geslagen om talent te ontwikkelen. School for Excellence is een platform dat in samenwerking met ouders een persoonlijke leerweg ontwikkelt voor ieder kind, gericht op talentontwikkeling. Sinds een half jaar draait de eerste eenheid ("Home base") in Soest met internationalisering als thema.

Daarbij wil de school drie dingen doen:

1. De diversiteit van het schoolaanbod gigantisch vergroten door de hele stad te ontsluiten. Zo hebben jongeren veel meer kans om te ontdekken waar hun aanleg of interesse ligt wanneer dit deels buiten de traditionele schoolvakken ligt;
2. Ruimte bieden om voldoende tijd en arbeid te stoppen in de ontwikkeling van talent. Hoe getalenteerd iemand ook is, er zal toch minstens de bekende 10.000 uur geoefend moeten worden om een excellent niveau te halen;
3. Ieder kind te begeleiden op een persoonlijke leerweg, om te ontdekken wat haar talent is, om te ondersteunen bij het bepalen van de volgende stap en uiteindelijk het juiste diploma te hebben voor de vervolgopleiding na School for Excellence.

Naast de traditionele schoolvakken biedt School for Excellence een eigen Core Curriculum met 4 domeinen: Personal Development, Health & Well-being, Communication, Analysis & Creativity. School for excellence biedt tweetalig onderwijs (Nederlands en Engels) om zo meer van de wereld te ontsluiten.

Beoordeling:

Qua innovatie en originaliteit is de keuze voor internationaal onderwijs interessant. Weliswaar sluit het plan aan bij de internationale ambities van de gemeente Amsterdam, maar het plan concurreert wel met een aantal reeds bestaande scholen met een internationaal curriculum in het VO. Op het punt van de inhoudelijke onderwijskundige kwaliteit acht de adviescommissie de vertaling van het onderwijsconcept naar het curriculum niet overtuigend. De manier waarop het onderwijs georganiseerd gaat worden, lijkt weinig toe te voegen aan het reeds bestaande onderwijs in Amsterdam. Het startdocument geeft te weinig zicht op haalbaarheid en doelmatigheid. Ook de onderbouwing van de beoogde professionaliteit acht de commissie te beperkt. De onderdelen ouderbetrokkenheid en huisvesting zijn te mager uitgewerkt. De verwachtingen ten aanzien van de diversiteit van de werkzaamheden voor leraren zijn vrij hoog en er is een onduidelijke rol voor het platform School for Excellence (zowel in termen van lerarenautonomie als in termen van overhead).

Rangorde

criterium 1	Inhoudelijke onderwijskundige kwaliteit
criterium 2	Originaliteit en innovatie van het onderwijsconcept
criterium 3	Aansluiting bij onderwijsbehoefte in Amsterdam, bijvoorbeeld van ouders, leerlingen, vervolgonderwijs en andere stakeholders
criterium 4	Haalbaarheid
criterium 5	Doelmatigheid
criterium 6	Professionaliteit, blijkend bijvoorbeeld uit de inrichting van de organisatiestructuur, de beoogde bekwaamheid en deskundigsbevordering van leraren, wijze van ouderbetrokkenheid of de gewenste huisvestingsbehoefte

	Criterion						
	1	2	3	4	5	6	Totaalscore
Laterna Magica	2,5	2,5	2,5	2,7	2,2	2,7	15,0
KIEM	2,2	3,0	2,2	1,8	2,0	2,0	13,2
Klein Amsterdam	1,8	2,8	2,2	2,2	1,7	2,0	12,7
Alan Turingschool	2,2	2,3	1,8	2,0	1,8	2,3	12,5
Agora Amsterdam	2,0	2,7	1,7	1,8	1,8	2,3	12,3
de Akademia	1,7	2,3	2,0	1,8	1,8	2,0	11,7
het Forum	1,5	2,3	2,0	1,8	1,5	2,0	11,2
Kairos College	2,0	1,2	1,8	2,2	1,8	1,8	10,8
VIA Marzano	1,8	2,5	1,3	1,7	1,8	1,7	10,8
Onderwijsgemeenschap 0-18	1,7	2,2	2,0	1,5	1,5	1,3	10,2
De Trampoline	1,7	2,0	2,2	1,5	1,2	1,5	10,0
Onze Amsterdamse School	1,7	1,5	1,7	1,8	1,7	1,5	9,8
De Vrijplaats	1,2	2,5	1,7	1,3	1,3	1,5	9,5
Latijnse School	1,5	2,0	1,3	1,2	1,2	1,5	8,7
School for Excellence	1,3	2,0	1,8	0,8	1,0	1,2	8,2

0 = onvoldoende

1 = voldoende

2 = goed

3 = excellente

Bijlage 3: Adviescommissie

Rick Steur (voorzitter)

Huidig: Adviseur bij BeteoR, met brede ervaring in bestuur, inspectie en onderwijs(ontwikkeling).

Vorig: Hoofdinspecteur VO, MBO en HO, Inspectie van het onderwijs.

Sylvia Veltmaat

Huidig: Voorzitter CvB Fluvius.

Fluvius is een Stichting voor katholiek, protestants christelijk, interconfessioneel en algemeen bijzonder primair onderwijs in Arnhem e.o.

Koen Kool

Huidig: Stichting Onderwijsgeschillen.

Vorig: Rector Barlaeus, oprichter 4e gymnasium en kwartiermaker Hyperionlyceum

Paul Zoontjens

Huidig: Hoogleraar onderwijsrecht, Universiteit van Tilburg.

Lid Raad van Toezicht Biezonderwijs Tilburg (speciaal onderwijs).

Vorig: Lid van de onderwijsraad.

Ferry Haan

Huidig: Geassocieerd lid van de Onderwijsraad, Tijdschrift Onderwijsinnovatie (columnist),

Promotieonderzoek excellentiebeleid in het VO, Universiteit van Amsterdam, Docent Economie bovenbouw havo-vwo (Jac. P. Thijssen College, Castricum).

Femke Cools

Leerkracht van het jaar 2014, PO. Werkzaam bij de Onderwijscoöperatie en trainer voor Montessori-onderwijs.